

Entreetoets De Sprint

*Onderzoek naar de gesloten jeugdzorg bij
De Sprint, onderdeel van de Hoenderloo Groep*

Samenvatting

Op verzoek van de minister voor Jeugd en Gezin houdt de Inspectie jeugdzorg toezicht op de instellingen die starten met gesloten jeugdzorg. Nadat de instellingen minimaal een half jaar 'draaien', toetst de inspectie beleid en praktijk. De inspectie noemt deze toets de 'entreetoets'.

De onderwerpen die een belangrijke bijdrage leveren aan een veilig behandelklimaat moeten voldoende zijn gewaarborgd. Het gaat om basale onderwerpen: de rechtspositie van jongeren, toezicht op de jongeren en het omgaan met incidenten.

De Hoenderloo Groep heeft sinds 1999 een bijzondere aanpak binnen de jeugdzorg geboden in de Glen Mills School in Wezep. Op 1 januari 2009 werd de Glen Mills School een instelling voor gesloten jeugdzorg en kreeg zij een jaar de tijd om haar aanpak aan te passen aan de vereisten die in de Wet op de jeugdzorg aan gesloten jeugdzorg worden gesteld. In juni 2009 veranderde de naam in De Sprint. De Sprint kan plaats bieden aan 120 jongens van 14 tot 18 jaar. Ten tijde van het onderzoek verbleven er 42 jongens in De Sprint. De Sprint biedt een gefaseerde behandelmethodiek voor jongens met ernstige groepsgebonden gedragsproblematiek. Fase één en twee zijn residentieel, fase drie is ambulante. De 42 jongens verblijven in één groep. De Sprint hanteert een groepsdynamische aanpak waarbij de jongeren door positief gedrag kunnen opklimmen in status. De jongeren beginnen als zorgstudent, worden daarna aspirant en vervolgens guide. Naarmate hun status hoger is, hebben jongeren meer privileges en verantwoordelijkheden.

In dit rapport beantwoordt de Inspectie jeugdzorg de vraag of *De Sprint verantwoord omgaat met de rechtspositie van de jongeren, met het toezicht op de jongeren en met incidenten*. Bij de rechtspositie van de jongeren onderzoekt de inspectie de maatregelen die de vrijheid van jongeren aantasten, de toekenning van verlof, de klachtenregeling en de vertrouwenspersoon.

Het eindoordeel van de inspectie luidt dat de kwaliteit van de gesloten jeugdzorg die De Sprint biedt volstrekt ontoereikend is.

De instelling scoort op slechts 3 van de 19 indicatoren operationeel en voldoet daarmee in het geheel niet aan de verwachtingen van de inspectie.

Het meest ernstig vindt de inspectie de volgende onderwerpen:

Sommige maatregelen zijn strijdig met de wet

Binnen De Sprint wordt naast de wettelijke maatregelen dagelijks een aantal maatregelen toegepast die ernstige inbreuk maken op de vrijheden van de jongeren. Deze maatregelen zijn in strijd met de geldende wet- en regelgeving. Daarnaast worden jongeren vernederd en wordt hen pijn berokkend. Deze maatregelen komen voort uit de manier waarop de methodiek binnen De Sprint wordt toegepast.

De inspectie is van oordeel dat pedagogische dwang- of drangmaatregelen binnen de gesloten jeugdzorg weliswaar kunnen worden toegepast, maar slechts voor zover hiermee geen grondrechten worden aangetast of geschonden.

Duur van het groepsproces buiten proportie en in strijd met de kindspecifieke aanpak

Wanneer De Sprint een gebeurtenis als zeer ernstig inschat, bijvoorbeeld wanneer een jongere wegloopt, worden alle verloven ingetrokken en moeten jongeren die op verlof zijn terugkomen. Vervolgens moet de groep rechtop stil zitten met de handen op de knieën zonder ondersteuning aan rug of armen. Zij gaan niet naar school. Onderbroken door pauzes om even los te schudden en om te eten en te slapen, moeten zij net zo lang blijven zitten tot de dader zich meldt. De laatste keer, eind 2009, heeft dit vier dagen geduurd.

Jongeren voeren wettelijke maatregelen uit en houden toezicht

Een aantal maatregelen wordt niet alleen door de medewerkers van De Sprint uitgevoerd, maar ook door jongeren die een hoge status hebben behaald. Dit is in strijd met de Wet op de jeugdzorg. Het zijn voornamelijk de jongeren met een hoge status die erop toezien of jongeren met een lage status zich goed gedragen. Dit geschiedt via controleren, confronteren en ondervragen. Jongeren klagen over machtsmisbruik.

Vastpakken en vasthouden geschiedt in strijd met de wet

De medewerkers passen de maatregel vastpakken en vasthouden vaak toe als disciplineringsmaatregel. Dit is in strijd met de Wet op de jeugdzorg.

Geen rechtstreekse toegang tot de klachtenregeling

Er is geen rechtstreekse toegang tot de klachtencommissie voor de jongeren. Dit is in strijd met de Wet op de jeugdzorg. De inspectie acht het, juist in een situatie waarin grondrechten van jongeren ernstig beperkt worden, van zeer groot belang dat er rechtstreekse toegang tot de klachtencommissie is, zonder enige belemmering.

De inspectie is van oordeel dat De Sprint niet een vorm van gesloten jeugdzorg biedt zoals de Wet op de jeugdzorg beoogt. De individuele behandeling van jongeren bij De Sprint wijkt voor de groepsdynamische aanpak van De Sprint. Bovendien bevat de aanpak maatregelen die verderstrekkend zijn dan de in de Wet op de jeugdzorg opgenomen wettelijke maatregelen. Aangezien de door de inspectie geconstateerde tekortkomingen systematisch samenhangen met de uitvoeringspraktijk bij De Sprint, ziet de inspectie geen mogelijkheden voor aanbevelingen op onderdelen aan De Sprint.

Derhalve beveelt de Inspectie jeugdzorg de minister voor Jeugd en Gezin aan om op korte termijn maatregelen te nemen teneinde de uitvoeringspraktijk bij De Sprint te doen beëindigen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
Hoofdstuk 2 Basale veiligheid van het behandelklimaat bij De Sprint	9
2.1 Rechtspositie van de jongeren	9
2.1.1. Maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten	10
2.1.2. Toekennen van verlof.....	15
2.1.3. Klachtregeling en vertrouwenspersoon.....	16
2.2 Toezicht op de jongeren.....	18
2.3 Handelwijze bij incidenten.....	19
Hoofdstuk 3 Eindoordeel en aanbeveling	21
3.1 Eindoordeel.....	21
3.2 Aanbeveling	22
Bijlage 1 – Beoordelingskader inspectie	23
Bijlage 2 – Maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten	29
Bijlage 3 – Uitvoering van het inspectieonderzoek	31

Hoofdstuk 1 Inleiding

Het ministerie voor Jeugd en Gezin wil de ontwikkeling van het zorgaanbod gesloten jeugdzorg nauwgezet volgen en heeft vanaf het eerste initiatief de inspectie verzocht om toezicht te houden op de veiligheid van het behandelklimaat in de instellingen die starten met gesloten jeugdzorg. De inspectie is met de minister van oordeel dat elke instelling met nieuw initiatief voor gesloten jeugdzorg door de inspectie dient te worden getoetst, omdat het gaat om een zorgaanbod waarin de grondwettelijke vrijheid van jongeren wordt beperkt.

De onderwerpen die een belangrijke bijdrage leveren aan een veilig behandelklimaat moeten voldoende zijn gewaarborgd. Het gaat om de rechtspositie van jongeren, toezicht op de jongeren en het omgaan met incidenten. Nadat de instellingen minimaal een half jaar 'draaien', toetst de inspectie beleid en praktijk. De inspectie noemt deze toets de 'entreetoets'.

De Hoenderloo Groep heeft sinds 1999 een bijzondere aanpak binnen de jeugdzorg geboden in de Glen Mills School in Wezep. Op 1 januari 2009 werd de Glen Mills School een instelling voor gesloten jeugdzorg en kreeg zij een jaar de tijd om haar aanpak aan te passen aan de vereisten die in de Wet op de jeugdzorg aan gesloten jeugdzorg worden gesteld. In juni 2009 veranderde de naam in De Sprint. De Sprint kan plaats bieden aan 120 jongens van 14 tot 18 jaar. Ten tijde van het onderzoek verbleven er 42 jongens op De Sprint. De Sprint biedt een gefaseerde behandelmethodiek voor jongens met ernstige groepsgebonden gedragsproblematiek. Fase één en twee zijn residentieel, fase drie is ambulante. De instelling kent geen leefgroepen, de 42 jongens verblijven op één groep. De Sprint hanteert een groepsdynamische aanpak waarbij de jongeren door positief gedrag kunnen opklimmen in status. De jongeren beginnen als zorgstudent, worden daarna aspirant en vervolgens guide. Vanaf de status *guide* hebben jongeren meer privileges en verantwoordelijkheden.

In dit rapport beantwoordt de Inspectie jeugdzorg de vraag of *De Sprint verantwoord omgaat met de rechtspositie van de jongeren, met het toezicht op de jongeren en met incidenten*.

Bij het thema rechtspositie onderzoekt de inspectie de maatregelen die de vrijheid van jongeren aantasten, de toekenning van verlof, de klachtenregeling en de vertrouwenspersoon.

Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* staan de bevindingen van de inspectie over de basale veiligheid van het behandelklimaat in de instelling.

In *hoofdstuk 3* staan het eindoordeel van de inspectie en een korte beschouwing.

In *bijlage 1* staat het beoordelingskader. Hierin worden de drie thema's beschreven, waarop de inspectie toetst. Ook is aangegeven hoe de instelling presteert op de diverse thema's. In *bijlage 2* staan de maatregelen opgesomd die ingevolge de Wet op de jeugdzorg de vrijheid van de jongere mogen aantasten in instellingen voor gesloten jeugdzorg. In *bijlage 3* staat de onderzoeksopzet beschreven.

Hoofdstuk 2 Basale veiligheid van het behandelklimaat bij De Sprint

Dit hoofdstuk bevat drie paragrafen over de drie onderzoeksthema's *rechtspositie van de jongeren*, *toezicht op de jongeren* en *omgaan met incidenten*. Elk thema is uitgewerkt in een of meerdere criteria. De criteria geven de verwachtingen van de inspectie aan. Elk criterium is weer uitgewerkt in een aantal indicatoren. De scores op de indicatoren geven aan in hoeverre een instelling aan de normen voldoet. Met andere woorden: hoe meer aan de rechterkant het vinkje staat, hoe beter de instelling presteert.

De inspectie verwacht voor elke indicator ten minste een score operationeel.

Elke paragraaf begint met een tabel met daarin de uitwerking van een criterium in indicatoren en de scores van de inspectie per indicator op een vierpuntsschaal: afwezig, aanwezig, operationeel en geborgd. Na elke tabel volgt een toelichting op het oordeel.

Deze scores houden kort gezegd in¹:

- afwezig: er is geen beleid of het aanwezige beleid is zo onvolledig, onduidelijk of inadequaat dat het beleid de medewerkers van de instelling geen informatie geeft die hen kan leiden;
- aanwezig: er is volledig, duidelijk en adequaat beleid, dat de medewerkers van de instelling voldoende informatie geeft die hen kan leiden;
- operationeel: het beleid is aanwezig én de medewerkers in de instelling kennen het beleid en handelen ernaar;
- geborgd: de leidinggevenden in de instelling zorgen voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers én zorgen dat het beleid en de uitvoering periodiek geëvalueerd en zo nodig verbeterd wordt, dus dat de instelling op instellingsniveau leert van haar ervaringen; hiervoor is het nodig dat op onderdelen geregistreerd wordt wat er gebeurt. De score geborgd vooronderstelt dat het beleid voldoet en dat de medewerkers het beleid in de praktijk brengen.

2.1 Rechtspositie van de jongeren

Dit onderzoeksthema kent drie criteria: de instelling gaat verantwoord om met maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten, de instelling gaat verantwoord om met het toekennen van verlof en de instelling gaat verantwoord om met de klachtregeling en de vertrouwenspersoon.

¹ Een uitgebreide toelichting op de mogelijke scores staat in bijlage 1.

2.1.1. Maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten

Scores per indicator

 criterium De instelling gaat verantwoord om met maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Welke maatregelen mogen worden toegepast		✓		
Wanneer maatregelen mogen worden toegepast		✓		
Hoe medewerkers bij toepassing maatregelen dienen te handelen		✓		
Wie maatregelen mogen toepassen	✓			
Instemming gedragswetenschapper bij toepassing maatregelen			✓	
Toepassing maatregelen specifiek per jongere		✓		
Toepassing maatregelen door getrainde en geïnstrueerde medewerkers		✓		

Toelichting

Indicator: Welke maatregelen mogen worden toegepast

Het beleid van De Sprint vermeldt welke vrijheidsbeperkende maatregelen mogen worden toegepast. Het zijn maatregelen die in de Wet op de jeugdzorg worden genoemd.²

In de praktijk past De Sprint deze wettelijke maatregelen toe. Naast deze wettelijke maatregelen past De Sprint dagelijks ook niet-wettelijke maatregelen (hierna te noemen: overige maatregelen) op jongeren toe. De Sprint heeft deze overige maatregelen, met uitzondering van het confrontatiemodel (zie p.11), niet vastgelegd in haar beleid.

Wettelijke maatregelen

De medewerkers geven aan dat urinecontrole, vastpakken en vasthouden, controle van poststukken, kamercontrole en meeluisteren met telefoonverkeer bij De Sprint voorkomen. De jongeren beamen dit desgevraagd. De medewerkers geven aan dat de in de wet genoemde maatregelen als het plaatsverbod en de tijdelijke afzondering van jongeren bij De Sprint niet worden toegepast.

Overige maatregelen

Dit zijn maatregelen die voortkomen uit de methodiek van Glen Mills. Het gaat om maatregelen die stelselmatig en ongeacht de problematiek van de jongere worden uitgevoerd. Deze maatregelen worden niet in de Wet op de jeugdzorg genoemd, maar een aantal is eveneens een aantasting van de vrijheden van de jongeren. Enkele andere van deze overige maatregelen zijn niet in strijd met de wet, maar wel heel ingrijpend voor de jongeren (zoals niet mogen praten). Hieronder zijn beide varianten van de overige maatregelen uitgewerkt:

² Zie bijlage 2 voor een verdere toelichting op de beperkende maatregelen.

a) Overige maatregelen (toepassing is strijdig met de rechten van jongeren)

Het confrontatiemodel

Het confrontatiemodel wordt dagelijks uitgevoerd door jongeren met de status van guide. Bij confronteren spreekt een guide een jongere aan op negatief gedrag volgens de normen van De Sprint. Een guide begint een confrontatie in level 1, vriendelijk non verbaal en als dat geen resultaat heeft, gaat hij over naar het volgende level. Het model bestaat uit 7 levels. In level 5 roept de guide er andere jongeren bij om samen met hem de jongere te confronteren. Vanaf level 5a wordt de staf betrokken bij de confrontatie. Wanneer de jongere dan nog steeds niet wil toegeven dat hij negatief gedrag heeft laten zien dan voert de staf level 6 uit. Ze nemen de jongere tegen zijn wil mee naar een willekeurige ruimte in het gebouw. De overige jongeren mogen niet kijken wat er gebeurt. Wanneer de jongere in deze ruimte nog steeds niet wil accepteren wat hem is gezegd, komt hij in level 7 en wordt hij door minimaal 3 stafleden vastgepakt en vastgehouden. Level 6 en level 7 vallen onder de beschrijving van de wettelijke maatregel: vastpakken en vasthouden. Uit de incidentenregistratie en de interviews blijkt dat zij, anders dan de wet aangeeft, in het kader van het confrontatiemodel vaak ook worden ingezet wanneer de jongere niet wil gehoorzamen en niet omdat hij een gevaar vormt voor de veiligheid. Daarnaast komt het, onder andere door individuele problematiek van de jongere, voor dat het confrontatiemodel agressie bij de aangesproken jongere veroorzaakt. De jongeren noemen als voorbeelden van normen waarop zij zijn geconfronteerd: iets in het Engels zeggen, tegen elkaar praten, opzij kijken, lachen, handen in de mouwen, aan je gezicht zitten, met je handen spelen, je bord niet leeg eten.

Strak zitten in de groep

Op zes verschillende vaste momenten van de dag is het 'groep' en zitten de jongeren in de woonkamer 'strak'. De jongens zitten rechtop, handen op de knieën zonder te bewegen. Jongens tot de status guide zitten op een poef. Guides zitten op een hoge kruk. Bestuursleden (guides met een hoge status) zitten op een bank. Het strak zitten duurt gemiddeld tussen de 5 en 15 minuten, dit hangt onder andere af van hoe snel iedereen rustig zit. Bij de avondgroep duurt het langer: van een half uur uitlopend tot enkele uren. Dit hangt onder andere af van het aantal issues (zie onder: Issue) dat uitgevoerd moet worden. Jongeren hebben pijn in hun rug en knieën. De jongeren moeten aan de guide toestemming vragen om bijvoorbeeld even te rekken of naar de wc te gaan.

Groepsproces

Wanneer er iets gebeurt dat in strijd is met de normen en de leiding van De Sprint vindt dat het groepsdynamisch proces hierdoor ernstig wordt verstoord, dan beslist de expertisemanager dat het noodzakelijk is dat de groep in 'groepsproces' gaat. Dit wordt als laatste interventie ingezet. Dit betekent dat de hele groep strak moet zitten, totdat de individuele daders zich melden. Wie op verlof is, wordt teruggehaald, gepland verlof gaat niet door. Zowel jongeren apart van elkaar als groepsleiders noemden tijdens de interviews een periode van 4 dagen achter elkaar, waarin de jongeren strak zaten. Volgens de gedragswetenschappers mag er bij lang strak zitten per twee uur even losgeschud worden. Ook zijn er plaspauzes en wordt het strak zitten onderbroken met maaltijden en 's nachts om te slapen. Zolang het groepsproces duurt, gaan de jongeren niet naar school.

Issue

Wanneer er een probleem is met een jongere, legt de staf hem een issue op. Een jongere moet zich dan in de avondgroep verantwoorden. Hij moet strak voor de groep staan (dat wil zeggen: rechtop en armen langs het lichaam), vertellen wat hij heeft gedaan en excuses aanbieden met de mogelijkheid dat hij wordt teruggezet in status. De jongere krijgt eerst feedback van drie guides. Als de jongere dan nog steeds niet accepteert schreeuwen alle guides door elkaar hun afkeuring. De jongeren geven aan dat bij het feedback geven ook speeksel op de jongere kan komen. Dat mag een jongere niet wegvegen. Wanneer een issue lang duurt en/of er meerdere issues zijn, moet de groep langer strak zitten in het avondprogramma. Naar zeggen van de jongeren duurt het avondprogramma soms zo lang dat zij te weinig slaap krijgen, want zij moeten vroeg opstaan (tussen 5:15 en 6:30 uur; afhankelijk van de status van een jongere).

Tijdelijk geen onderwijs

Een jongere krijgt na een ernstig incident (o.a. weglopen of bij aanraking van een andere jongere), de laagste status van extra-zorgstudent. De jongere mag geen moment uit het zicht van de staf, de wc-deur mag niet op slot en er moet een been zichtbaar zijn en 's nachts moet hij op een matje in de gang slapen, zodat de staf hem kan zien. Verder mag de jongere zolang hij deze status heeft geen onderwijs volgen.

Jongeren die nieuw aankomen hebben de status van zorgstudent en moeten voortdurend in het zicht van een groepsleider blijven. Zij volgen de eerste week geen onderwijs maar moeten het programmaboekje uit het hoofd leren en worden daarover overhoord. Hierin staan bijvoorbeeld de status opbouw en het confrontatiemodel uitgelegd. Het kan enkele weken duren voordat een jongere het boekje helemaal kent.

b) Overige maatregelen (toepassing niet strijdig met de wet / wel ingrijpend)

Niet praten

Jongeren tot de status guide mogen in principe niet met elkaar praten. Als zij iets willen zeggen of vragen moeten zij hiervoor toestemming vragen aan een guide. Het is niet de bedoeling dat de jongeren vrienden maken. Guides mogen onderling wel praten. Het doel hiervan ligt volgens de groepsleiding vooral in het beheersen (minder risico dat jongeren afspreken om weg te lopen of zich aan de behandeling onttrekken).

Uitprocessen (niet te verwarren met groepsproces)

Onder leiding van een guide, die vragen stelt, wordt uitgezocht of iemand de regels heeft overtreden. Een staflid houdt toezicht op het proces. Als twee jongeren iemand samen beschuldigen, wordt aangenomen dat deze ook werkelijk schuldig is. Jongeren kunnen het klachtproces volgen als zij zich benadeeld voelen. Jongeren beklagen zich over het misbruik van deze regel, waarmee jongeren iemand die ze niet mogen in status kunnen laten vallen.

Indicator: Wanneer maatregelen mogen worden toegepast

Het beleid van De Sprint, over wanneer de wettelijke maatregelen mogen worden toegepast, volgt de algemene formuleringen uit de Wet op de jeugdzorg. Zo worden als redenen genoemd het voorkomen dat de jongere zich onttrekt aan de noodzakelijke zorg en het garanderen van de veiligheid van de jongeren. Wanneer de overige maatregelen mogen worden uitgevoerd staat, met uitzondering van het confrontatiemodel, niet in het beleid vermeld.

In de praktijk worden de op blz. 11 beschreven confrontaties toegepast wanneer jongeren -vaak ongeschreven- regels en normen overtreden of niet naleven. Uit de incidentenregistratie blijkt dat level 7 van het confrontatiemodel, de maatregel vastpakken en vasthouden, ook wordt ingezet als een disciplineringsmaatregel. Deze toepassing is in strijd met de Wet op de jeugdzorg.

Indicator: Hoe medewerkers bij toepassing maatregelen dienen te handelen

Het beleid beschrijft hoe medewerkers dienen te handelen bij toepassing van de wettelijke maatregelen en wat te doen in noodsituaties. Hoe de overige maatregelen moeten worden uitgevoerd is met uitzondering van het confrontatiemodel niet in het beleid opgenomen.

In de praktijk handelen de medewerkers vooral vanuit het groepsproces en is er weinig aandacht voor de individuele problematiek van de jongere. De maatregel vastpakken en vasthouden wordt vooral ingezet als level 7 van het confrontatiemodel, ongeacht of een jongere gezien zijn problematiek wel of niet goed zal reageren op vastpakken. Van alle maatregelen die de medewerkers toepassen registreren zij alleen stap 6 en 7 uit het confrontatiemodel. Uit de dagrapportage blijkt dat stap 6 en 7 vaker worden toegepast dan uit de incidentenregistratie blijkt. De gedragswetenschappers geven aan dat zij bezig zijn duidelijk te maken hoe medewerkers aan de individuele behandeling van jongeren kunnen bijdragen. Na jaren steeds de groepsgerichte methodiek van de Glen Mills School te hebben toegepast, moeten de medewerkers maatwerk gaan leveren. De gedragswetenschappers geven aan een spanningsveld te ervaren tussen de groepsdynamische aanpak en het maatwerk voor jongeren dat de gesloten jeugdzorg vereist.

Indicator: Wie maatregelen mogen toepassen

In het beleid staat beschreven wie beperkende maatregelen mogen toepassen, namelijk de pedagogisch medewerkers van De Sprint die jeugdzorg bieden aan de jongere.

In de introductiemap van De Sprint staat dat level 1 tot en met 5 van het confrontatiemodel door studenten worden toegepast. Ook staat omschreven dat bij telefoongesprekken van jongeren een guide kan meeluisteren. Uit de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel 'gesloten jeugdzorg' blijkt dat alleen daartoe aangewezen personeelsleden bevoegd kunnen zijn tot het toepassen van dergelijke maatregelen. Het inzetten van jongeren is in strijd met de Wet op de jeugdzorg.

Dit heeft tot gevolg dat deze indicator als afwezig wordt beoordeeld, omdat hiermee ook onjuist beleid wordt bedoeld.

In de praktijk blijkt dat een aantal wettelijke maatregelen niet alleen door de medewerkers van De Sprint, maar ook door jongeren wordt uitgevoerd. Zo luisteren guides telefoongesprekken af van de jongeren met een lage status, checken zij kastjes van de jongeren met wie zij op een slaapzaal slapen en worden zij ingeschakeld om toezicht te houden op het bezoek. Verder spelen zij een belangrijke rol in het houden van toezicht op de andere jongeren (zie verder onder: thema toezicht, paragraaf 2.2).

Indicator: Instemming gedragswetenschapper bij toepassing maatregelen

Het beleid bij De Sprint is dat in principe voorafgaand aan de toepassing van maatregelen de instemming van de behandelcoördinator (gedragswetenschapper) vereist is. Indien sprake is van een noodmaatregel, dient de groepsleiding de behandelcoördinator zo snel mogelijk achteraf te informeren.

In de praktijk zijn de behandelcoördinatoren altijd betrokken bij het vaststellen van behandelplannen (inclusief de beperkende maatregelen). Ook is de behandelcoördinator aanwezig bij het intake gesprek waarin de maatregelen worden toegelicht aan de jongeren. Urinecontrole wordt vooraf met de behandelcoördinator besproken, de andere maatregelen worden na toepassing bij de behandelcoördinator gemeld.

Uit de incidentenregistratie blijkt dat niet alle beperkende maatregelen worden geregistreerd. Alleen voor het vastpakken en vasthouden wordt een formulier ingevuld. Daarnaast blijkt uit de dagrapportage dat het vastpakken en vasthouden vaker voorkomt dan blijkt uit de incidentenregistratie. De instemming van de behandelcoördinatoren is voor die gevallen van vastpakken en vasthouden niet in de registratie terug te vinden. De behandelcoördinatoren verklaren dat zij kennis hebben van alle gevallen van het toepassen van maatregelen, omdat zij ook de dagrapportage bestuderen.

Indicator: Toepassing maatregelen specifiek per jongere

In het beleid van De Sprint staat dat maatregelen slechts mogen worden toegepast als ze zijn opgenomen in het behandelplan van de betreffende jongere. Ook beschrijft het beleid dat bij de evaluatie van een behandelplan wordt beoordeeld of het noodzakelijk is de eerder in het plan opgenomen maatregelen nog langer op te nemen, of deze maatregelen aanpassingen behoeven en of nieuwe beperkende maatregelen moeten worden opgenomen.

In de praktijk wordt bij de intake van een nieuwe jongere door de behandelcoördinatoren gekeken naar de voorgeschiedenis om de maatregelen te bepalen. Uit de dossiers en interviews blijkt echter dat de opgenomen maatregelen vrijwel standaard zijn voor iedereen, met uitzondering van de urinecontrole. Daardoor is er al in de behandelplannen nauwelijks maatwerk te vinden.

Verder worden de individuele behandelbehoeften van een jongere doorkruist door het dagelijks meermalen ingezette confrontatiemodel, dat plaatsvindt op initiatief van een guide en kan leiden tot het vastpakken en vasthouden van elke jongere. Ook de groepsstraffen (zie verder onder: *welke maatregelen mogen worden toegepast*) doorkruisen de individuele behandelbehoeften. De groep wordt verantwoordelijk gehouden voor de fouten van een individuele jongere en moet lange tijd strak zitten, in het avondprogramma oplopend tot meerdere uren en bij het groepsproces oplopend tot meerdere dagen. De behandelcoördinatoren ervaren een spanning tussen de groepsdynamische onderdelen van het programma en de individuele behandelbehoeften.

Indicator: Toepassing maatregelen door getrainde en geïnstrueerde medewerkers

In het beleid van de instelling staat dat iedere pedagogisch medewerker verplicht is deel te nemen aan de training 'mentale en fysieke weerbaarheid', waarin ook het vastpakken en vasthouden aan bod komt.

In de praktijk hebben alle medewerkers een training gevolgd om het confrontatiemodel toe te kunnen passen. Deze training werd gegeven door een medewerker van De Sprint en een medewerker van de Hoenderloo Groep. De training bestond uit een theoriegedeelte en een praktijkdeel, waarbij ook met filmopnamen is gewerkt. De levels zijn 6 keer geoefend, vooral waar de medewerker gaat staan, zodat hij kan ingrijpen. De medewerkers geven aan dat in de training niet is behandeld met welke grepen de jongere moet worden vastgepakt en vastgehouden, zodat het respectvol en veilig gebeurt en zowel de jongere als de medewerker zich geen pijn doet. Om deze reden wordt deze indicator niet als operationeel beoordeeld.

2.1.2. Toekennen van verlof

Scores per indicator

 criterium De instelling gaat verantwoord om met het toekennen van verlof	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Verlof onderdeel van behandelplan		✓		
Criteria toekenning verlof			✓	
Instemming gedragswetenschapper			✓	

Toelichting

Indicator: Verlof onderdeel van behandelplan

Het beleid beschrijft dat verlof onderdeel van de behandeling van de jongere is. Het verlofplan dient na een observatieperiode van 6 weken te worden opgesteld voor een half jaar en wordt toegevoegd aan het behandelplan.

In de praktijk is in bijna alle dossiers een verlofplan aangetroffen met bijbehorende doelen. Het verlofplan wordt opgesteld door de trajectcoördinator, die ook de contacten met het gezin onderhoudt. Alle jongeren geven aan dat verlof niet afhankelijk is van je status binnen De Sprint. De jongeren blijken echter niet altijd goed op de hoogte van hun verlof. Een aantal jongeren geeft aan niet te weten waarom zij niet op verlof mogen of waarom het zo lang duurde voordat ze op verlof mochten. Ook staat de inzet van verlof om buiten De Sprint dingen te leren op gespannen voet met het toepassen van groepsstraffen. Als medewerkers naar aanleiding van een incident de groep in groepsproces nemen worden alle verlopen ingetrokken en kan het voorkomen dat de jongeren die op verlof zijn moeten terugkomen.

Indicator: Criteria toekenning verlof

In het beleid zijn een aantal observatie- en screeningsmomenten beschreven die input zijn voor het verlofplan van de jongere. Risico's worden getaxeerd door een aantal gebieden te bespreken met de jongere, de ouders en andere belangrijke personen. Voorbeelden van gebieden zijn een mogelijke delictgeschiedenis, relaties met het gezin, drugs- en alcoholgebruik. De trajectbegeleider is verantwoordelijk voor de risicotaxatie.

In de praktijk zijn in de verlofovereenkomst de belangrijkste risico's uit de taxatie opgenomen. Verlof wordt per jongere individueel ingevuld. De jongeren volgen daarbij een stapsgewijze opbouw, van begeleid naar onbegeleid verlof. Deze opbouw is mede afhankelijk van de risico's die zijn vastgesteld en wordt afgestemd met de betreffende gezinsvoogd.

Indicator: Instemming gedragswetenschapper

Het beleid van De Sprint beschrijft dat het verlofplan en de risicotaxatie schriftelijk worden voorgelegd aan de behandelcoördinator. Deze dient over het verlof te besluiten en het verlofplan vast te stellen.

In de praktijk zijn, in overeenstemming met het beleid, de behandelcoördinatoren verantwoordelijk voor het verlenen van verlof. De verlofovereenkomst wordt getekend door de behandelcoördinatoren en zij nemen het verlof op in het behandelplan.

2.1.3. Klachtregeling en vertrouwenspersoon

Scores per indicator

 criterium De instelling gaat verantwoord om met de klachtregeling en de vertrouwenspersoon	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Toegang tot klachtregeling	✓			
Toegang tot vertrouwenspersoon		✓		
Beroepsmogelijkheid bij maatregelen en verlof		✓		

Toelichting

Indicator: Toegang tot klachtregeling

Jongeren hebben volgens het beleid van De Sprint geen rechtstreekse toegang tot de klachtencommissie. Dit is in strijd met de Wet op de jeugdzorg. In de informatiemap voor studenten staat dat de student 7 stappen moet ondernemen voordat hij zijn klacht schriftelijk kan indienen bij de klachtencommissie. De verschillende stappen bestaan uit het bespreken van de klacht met onder andere medejongeren, groepsleiders en leidinggevenden.

In de praktijk beamen de jongeren en medewerkers dat er een interne klachtenprocedure is die doorlopen dient te worden. De mensen met wie je je klacht bespreekt kunnen je verzoek 'niet steunen', maar zij mogen het niet afwijzen. Eén van de negen geïnterviewde jongeren is op de hoogte van de mogelijkheid rechtstreeks een klacht in te dienen, maar geeft aan dat dit als 'negatief' wordt bestempeld. Jongeren ervaren dat het lang duurt voordat je een klacht kunt indienen, dit kan een paar weken duren. Sommigen geven aan dat het kan gebeuren dat je in een lage status geen toestemming krijgt om te spreken, zodat het lang kan duren voordat je de interne procedure hebt doorlopen.

Indicator: Toegang tot vertrouwenspersoon

Het beleid beschrijft dat jongeren de mogelijkheid hebben ondersteuning te vragen van de vertrouwenspersoon en dat zij elke week aanwezig is op De Sprint. In de informatiemap voor

jongeren staat dat zij een afspraak kunnen maken of, indien mogelijk, meteen terecht kunnen om vragen of problemen te bespreken.

In de praktijk is de vertrouwenspersoon conform het beleid elke donderdag aanwezig op De Sprint. Het merendeel van de jongeren geeft echter aan dat zij toestemming moeten vragen bij de leidinggevende om een afspraak te maken. Ook is het volgens sommige jongens niet mogelijk meteen met de vertrouwenspersoon te spreken.

Indicator: Beroepsmogelijkheid bij maatregelen en verlof

In het beleid staat beschreven dat jongeren in beroep kunnen gaan bij de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming tegen een uitspraak van de klachtencommissie. Dit is niet geheel juist, jongeren kunnen namelijk in beroep gaan bij beslissingen over maatregelen die de vrijheid van de jongere aantasten en bij beslissingen over verlof.

In de praktijk zijn de medewerkers en de jongeren niet bekend met deze beroepsmogelijkheid.

2.2 Toezicht op de jongeren

Dit onderzoeksthema kent één criterium: *de instelling gaat verantwoord om met het toezicht op de jongeren.*

Scores per indicator

Criterium De instelling gaat verantwoord om met het toezicht op de jongeren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Begeleiding en toezicht: inhoud en wanneer	✓			
Begeleiding en toezicht: taxeren risico's	✓			

Toelichting

Indicator: Begeleiding en toezicht: inhoud en wanneer

De instelling heeft geen beleid opgesteld over het toezicht op jongeren.

In de praktijk houden de jongeren met de status guide voor het grootste deel van de tijd toezicht op de jongeren met een lagere status zich positief gedragen. Op vaste tijden controleert een guide op het terrein waar alle jongeren zijn en wat ze doen. De stafleden hebben vooral toezicht op de jongeren met de laagste status van (extra) zorgstudent. Verder lopen zij rond om te bewaken hoe ieder in het programma reageert. Criterium is dat in een gebouw waar jongeren verblijven minimaal 1 staf lid aanwezig is. Volgens de jongeren zijn niet alle guides even eerlijk in hun toezicht op de jongeren met een lagere status. Als ze een bepaalde jongere niet aardig vinden, kunnen zij een jongere in een confrontatie uitdagen zodat het erop uitloopt dat de jongere apart wordt genomen en vastgehouden. Dit gebeurt vaak onopvallend en wordt niet altijd opgemerkt door de staf.

Een jongere kan in status stijgen door 'positief gedrag' te laten zien. Voor een jongere met de status aspirant log betekent dit dat je je medestudenten vaak confronteert (14 dagen achtereen 15 confrontaties per dag, bij te houden in een logboek). Veel jongeren geven aan er moeite mee te hebben het een medestudent zo moeilijk te maken en voelen zich door de methodiek gedwongen.

Indicator: Begeleiding en toezicht: taxeren risico's

De instelling heeft geen beleid opgesteld over het taxeren van risico's.

In de praktijk gebruikt De Sprint geen risicotaxatie-instrument om het benodigde toezicht te bepalen. Bij de overdracht van een dienst informeren de groepsleiders elkaar mondeling en via een dagrapportage over eventueel risicovol gedrag van bepaalde jongeren.

2.3 Handelwijze bij incidenten

Dit onderzoeksthema kent één criterium: *de instelling gaat verantwoord om met incidenten.*

Scores per indicator

Criterium De instelling gaat verantwoord om met incidenten	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Optreden bij incidenten		√		
Melden en registreren van incidenten		√		
Voorkómen van incidenten	√			
Nazorg na incidenten		√		

Toelichting

Indicator: Optreden bij incidenten

Het beleid van De Sprint onderscheidt calamiteiten, (bijna)ongevallen, incidenten en fouten in het hulpverleningsproces en heeft bijbehorende werkbeschrijvingen. Wat inhoudelijk onder incidenten wordt verstaan is niet beschreven.

In de praktijk wordt er bij incidenten opgetreden volgens de gehanteerde groepsmethode: door middel van een issue geven, door de stappen 6 en 7 van het confrontatiemodel uit te voeren of door de groep te straffen en in ernstige gevallen een groepsproces te starten (zie verder onder: *welke maatregelen mogen worden toegepast*). Met name een issue geven en het groepsproces worden niet als incidenten ervaren. Het zijn dagelijkse onderdelen van de manier waarop De Sprint omgaat met de normen en waarden zoals die binnen De Sprint gelden.

Jongeren geven aan dat zij weg moeten kijken wanneer de groepsleiding overgaat tot level 6 en 7 van het confrontatiemodel, het is niet de bedoeling dat zij dit zien. Wanneer ze het wel hebben gezien moeten zij hun hand op steken om dit te melden.

Indicator: Melden en registreren van incidenten

Het beleid beschrijft op welke manier incidenten gemeld en geregistreerd moeten worden.

In de praktijk worden alleen meldingen van vastpakken en vasthouden geregistreerd, op een apart formulier. Op dat onderdeel was de getoetste incidentenregistratie van 2009 niet volledig; een deel van de incidenten waarbij de jongere is vastgepakt en vastgehouden was alleen genoemd in de dagrapportages. De incidenten worden niet in de dossiers van de jongere geregistreerd.

Indicator: Voorkómen van incidenten

Er is geen beleid dat aangeeft hoe De Sprint incidenten wil voorkomen.

In de praktijk zijn incidenten en de manier waarop jongeren en groepsleiders daarin handelen een onderdeel van de dagelijkse manier om met de normen en waarden van De Sprint om te gaan. Het doel is dat jongeren zelf leren hoe zij zich moeten gedragen om het incident te voorkomen. Zowel jongeren als gedragswetenschappers geven aan dat er jongeren zijn bij wie deze aanpak niet goed

werkt vanwege hun problematiek. De aanpak leidt bij deze jongeren juist tot incidenten. Er wordt bij deze jongeren geen maatwerk geleverd die incidenten zouden kunnen voorkomen.

Indicator: Nazorg na incidenten

In de informatiemap voor jongeren staat omschreven dat na het toepassen van de beperkende maatregel vastpakken en vasthouden met de jongere wordt gesproken en dat het incident gebruikt wordt om ervan te leren. Over nazorg na andere incidenten is in het beleid niets opgenomen. In de incidentenregistratie staat beschreven hoe vastpakken en vasthouden in de praktijk wordt afgesloten. Daarin is vastgelegd dat een jongere na afloop van het vasthouden moet strak staan en accepteren. De jongeren geven aan dat de maatregel vastpakken en vasthouden zo wordt afgesloten. Zij geven aan dat het vastpakken en vasthouden van een jongere niet met andere jongeren wordt nagesproken. Zij mogen niet kijken naar het incident, maar horen het incident vaak wel en noemen dat zij onder andere schreeuwen, huilen en het vallen van meubilair horen. De groepsleiders geven aan dat zij onderling over incidenten kunnen praten wanneer zij evalueren na een incident en na afloop van een dienst. Ook zijn er tweewekelijks competentiebijeenkomsten waarin incidenten kunnen worden besproken.

Hoofdstuk 3 Eindoordeel en aanbeveling

In dit hoofdstuk beoordeelt de inspectie in hoeverre De Sprint verantwoord omgaat met de rechtspositie van de jongeren, met het toezicht op de jongeren en met incidenten.

Paragraaf 3.1 bevat het eindoordeel en een korte beschouwing. Paragraaf 3.2 bevat de aanbeveling aan de minister voor Jeugd en Gezin.

3.1 Eindoordeel

Het eindoordeel van de inspectie luidt dat de kwaliteit van de gesloten jeugdzorg die De Sprint biedt volstrekt ontoereikend is.

De instelling scoort op slechts 3 van de 19 indicatoren operationeel en voldoet daarmee in het geheel niet aan de verwachtingen van de inspectie.

De jongeren die bij De Sprint verblijven hebben eenzelfde complexe problematiek als de jongeren die in andere instellingen voor gesloten jeugdzorg verblijven. De aanpak van De Sprint is echter niet te vergelijken met de aanpak van de andere instellingen. Tijdens het onderzoek heeft de inspectie geconstateerd dat de groepsdynamische aanpak die dagelijks door De Sprint wordt uitgevoerd, bepalend is voor de behandeling die de jongeren krijgen. Hierdoor is er vrijwel geen ruimte voor een behandeling op maat, die de Wet op de jeugdzorg beoogt. De individuele behandeling van jongeren bij De Sprint wijkt voor de groepsdynamische aanpak van De Sprint. Bovendien bevat de aanpak maatregelen die verderstrekkend zijn dan de in de Wet op de jeugdzorg opgenomen wettelijke maatregelen. De inspectie is van oordeel dat De Sprint met deze aanpak niet een vorm van gesloten jeugdzorg biedt zoals de Wet op de jeugdzorg beoogt.

Het meest ernstig vindt de inspectie de volgende onderwerpen:

Sommige maatregelen zijn strijdig met de wet

Binnen De Sprint wordt naast de wettelijke maatregelen dagelijks een aantal maatregelen toegepast die ernstige inbreuk maken op de vrijheden van de jongeren. Deze maatregelen zijn in strijd met de geldende wet- en regelgeving. Daarnaast worden jongeren vernederd en wordt hen pijn berokkend. Deze maatregelen komen voort uit de manier waarop de methodiek binnen De Sprint wordt toegepast.

Geen van deze maatregelen valt onder de in de Wet op de jeugdzorg limitatief opgesomde maatregelen die de vrijheid van een jongere kunnen aantasten. Ook zijn het geen pedagogische maatregelen. De inspectie is van oordeel dat pedagogische dwang- of drangmaatregelen binnen de gesloten jeugdzorg weliswaar kunnen worden toegepast, maar slechts voor zover hiermee geen grondrechten worden aangetast of geschonden.

Duur van het groepsproces buiten proportie en in strijd met de kindspecifieke aanpak

Wanneer De Sprint een gebeurtenis als zeer ernstig inschat, bijvoorbeeld als een jongere wegloopt, worden alle verloven ingetrokken en moeten jongeren die op verlof zijn terugkomen. Vervolgens

moet de groep rechtop stil zitten met de handen op de knieën zonder ondersteuning aan rug of armen. Zij gaan niet naar school. Onderbroken door pauzes om even los te schudden en om te eten en te slapen, moeten zij net zo lang blijven zitten tot de dader zich meldt. De laatste keer, eind 2009, heeft dit vier dagen geduurd.

Jongeren voeren wettelijke maatregelen uit en houden toezicht

Een aantal maatregelen wordt niet alleen door de medewerkers van De Sprint uitgevoerd, maar ook door jongeren die een hoge status hebben behaald. Dit is in strijd met de Wet op de jeugdzorg. De inspectie is van oordeel dat deze dienen te worden toegepast door daarvoor gekwalificeerde en geschoolde personeelsleden.

Het zijn voornamelijk jongeren met een hoge status die erop toezien dat jongeren met een lage status zich goed gedragen. Dit geschiedt via controleren, confronteren en ondervragen. Jongeren klagen over machtsmisbruik. Daar komt nog bij dat een jongere alleen een hogere status kan bereiken als hij een quotum van vijftien confrontaties, gedurende veertien dagen achtereen haalt.

Vastpakken en vasthouden geschiedt in strijd met de wet

Uit het onderzoek blijkt dat de maatregel vastpakken en vasthouden vaak wordt toegepast als disciplineringsmaatregel. Dit is in strijd met de Wet op de jeugdzorg.

Geen rechtstreekse toegang tot de klachtenregeling

Er is voor de jongeren geen rechtstreekse toegang tot de klachtencommissie. Dit is in strijd met de Wet op de jeugdzorg. Er is een interne procedure waarbij een jongere zijn klacht eerst aan 7 mensen moet voorleggen. De inspectie acht het juist in een situatie waarin grondrechten ernstig beperkt worden, van zeer groot belang dat er rechtstreekse toegang tot de klachtencommissie is, zonder enige belemmering.

3.2 Aanbeveling

Dit rapport eindigt niet met aanbevelingen aan De Sprint. Aangezien de door de inspectie geconstateerde tekortkomingen systematisch samenhangen met de uitvoeringspraktijk bij De Sprint, ziet de inspectie geen mogelijkheden voor aanbevelingen op onderdelen aan De Sprint. Derhalve beveelt de Inspectie jeugdzorg de minister voor Jeugd en Gezin aan om op korte termijn maatregelen te nemen teneinde de uitvoeringspraktijk bij De Sprint te doen beëindigen.

Bijlage 1 – Beoordelingskader inspectie

Op basis van het toetsingskader komt de inspectie tot haar oordeel over de kwaliteit van het handelen van de instellingen op de onderzochte thema's per indicator. De instelling krijgt een score voor elke indicator in één van de volgende vier categorieën:

- afwezig;
- aanwezig;
- operationeel;
- geborgd.

Betekenis van de categorieën waarin de inspectie haar oordeel scoort per indicator:

afwezig wil zeggen dat er geen beleid is of dat het aanwezige beleid zo onvolledig, onduidelijk of inadequaat is dat het beleid de medewerkers van de instelling geen informatie geeft die hen kan leiden;

aanwezig wil zeggen dat er volledig, duidelijk en adequaat beleid is, dat de medewerkers van de instelling voldoende informatie geeft die hen kan leiden;

operationeel wil zeggen dat het beleid voldoende is (zie hierboven onder 'aanwezig') en dat de medewerkers in de instelling het beleid kennen en ernaar handelen; de score operationeel vooronderstelt dus dat het beleid voldoet aan de omschrijving onder 'aanwezig';

geborgd is een veelomvattend begrip, het wil idealiter zeggen dat de leidinggevenden of andere verantwoordelijken in de instelling:

- **zorgen voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers,**
- zorgen dat de medewerkers toegerust zijn voor hun werk (personeelsbeoordeling wordt geëvalueerd en leidt zo nodig tot opleidings- en ontwikkeltrajecten),
- zorgen dat medewerkers afwijkingen van het beleid melden bij leidinggevenden of op een centraal punt,
- **zorgen dat het beleid en de uitvoering periodiek geëvalueerd en zo nodig verbeterd wordt, dus dat de instelling op instellingsniveau leert van haar ervaringen; hiervoor is het nodig dat op onderdelen geregistreerd wordt wat er gebeurt.**

De inspectie heeft ervoor gekozen om bij 'geborgd' met name te toetsen op de vetgedrukte punten en de toerusting van het personeel alleen te betrekken waar dat nu al absoluut onontbeerlijk is.

De score geborgd vooronderstelt dat het beleid voldoet aan de omschrijvingen onder 'aanwezig' en 'operationeel', dus dat het beleid voldoende is en dat de medewerkers het beleid in de praktijk brengen.

Toelichting op scoreclassificaties per indicator

Score van De Sprint is vetgedrukt

Thema Rechtspositie jongeren				
 criterium: De instelling gaat verantwoord om met maatregelen die de vrijheid van jongeren aantasten				
<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Maatregelen: welke	Het beleid beschrijft niet welke maatregelen mogen worden toegepast, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat welke maatregelen mogen worden toegepast.	De medewerkers weten welke maatregelen mogen worden toegepast en handelen overeenkomstig.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel.
Maatregelen: wanneer	Het beleid beschrijft niet wanneer maatregelen mogen worden toegepast, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat wanneer een vrijheidsbeperkende maatregel mag worden toegepast.	Medewerkers weten wanneer de maatregelen mogen worden toegepast en handelen overeenkomstig.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De toepassing van de maatregelen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Maatregelen: wie	Het beleid beschrijft niet wie een vrijheidsbeperkende maatregel mag toepassen, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat wie een vrijheidsbeperkende maatregel mag toepassen.	Medewerkers weten wie de maatregelen mag toepassen en handelen overeenkomstig.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De toepassing van de maatregelen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Maatregelen: hoe	Het beleid beschrijft niet hoe (volgens welke procedures) de medewerkers dienen te handelen bij maatregelen en noodsituaties dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat hoe (volgens welke procedures) de medewerkers dienen te handelen bij maatregelen en noodsituaties.	Medewerkers weten hoe (volgens welke procedures) zij dienen te handelen bij maatregelen en noodsituaties en handelen overeenkomstig.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De toepassing van de maatregelen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Maatregelen: instemming gedragswetenschapper	Het beleid beschrijft niet dat er voor de toepassing van een maatregel instemming van de gedragswetenschapper nodig is, welke vorm van instemming vereist is en hoe deze instemming verkregen moet worden, dan wel de omschrijving is zo	In het beleid staat dat er voor de toepassing van een maatregel instemming van de gedragswetenschapper nodig is, welke vorm van instemming vereist is en hoe deze instemming verkregen moet worden.	Medewerkers weten dat de instemming van de gedragswetenschapper nodig is en hoe en in welke vorm deze verkregen moet worden. Zij passen geen maatregelen toe zonder deze instemming. De gedragswetenschapper zorgt	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De toepassing van de maatregelen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.

	onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.		ervoor dat hij steeds betrokken is bij beoordeling en instemming.	
Maatregelen: maatregelen specifiek per jongere	Het beleid beschrijft niet dat voor iedere jongere in zijn behandelplan specifiek wordt genoemd welke maatregelen genomen kunnen worden, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat voor iedere jongere in zijn behandelplan specifiek wordt genoemd welke maatregelen genomen kunnen worden.	Medewerkers weten dat ieder behandelplan specifieke maatregelen benoemt. Zij noemen per behandelplan specifieke maatregelen en passen alleen deze maatregelen toe wanneer er maatregelen nodig zijn. Zij informeren de jongeren hierover.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De toepassing van de maatregelen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Maatregelen: toepassing door getrainde en geïnstrueerde medewerkers	Het beleid beschrijft niet dat medewerkers getraind en geïnstrueerd worden mbt het toepassen van maatregelen, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat de instelling de medewerkers traint en instrueert mbt het toepassen van maatregelen.	Medewerkers zijn getraind en geïnstrueerd in het toepassen van maatregelen.	De instelling evalueert periodiek de training van en instructies aan de medewerkers. Zo nodig volgt bijstelling.
 criterium: De instelling gaat verantwoord om met het toekennen van verlof				
Verlof: in behandelplan	Het beleid beschrijft niet dat verlof als onderdeel wordt opgenomen in het behandelplan, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat verlof als onderdeel wordt opgenomen in het behandelplan.	Medewerkers weten dat verlof een onderdeel is van ieder behandelplan. Zij nemen verlof op in de behandelplannen, informeren de jongeren en handelen overeenkomstig hetgeen in het plan is opgenomen.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De uitvoering van de verlopen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd op individueel niveau en op instellingsniveau. Zo nodig volgt bijstelling.
Verlof: criteria toekenning	Het beleid geeft niet aan welke criteria gelden voor het toekennen van verantwoord verlof, dan wel de criteria houden geen rekening met reden verblijf, hulpverlening en ontwikkeling van de jongere, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat welke criteria gelden voor het toekennen van verantwoord verlof en deze houden rekening met reden verblijf, hulpverlening en ontwikkeling van de jongere.	Medewerkers weten welke criteria gelden voor het toekennen van verlof en handelen overeenkomstig. Zij informeren de jongeren hierover.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De uitvoering van de verlopen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd op individueel niveau en op instellingsniveau. Zo nodig volgt bijstelling.
Verlof: instemming gedragswetenschapper	Het beleid beschrijft niet dat de gemotiveerde instemming van de gedragswetenschapper nodig is voorafgaand aan verlof, welke vorm van instemming vereist is en hoe deze instemming verkregen moet worden, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze	In het beleid staat dat de gemotiveerde instemming van de gedragswetenschapper nodig is voorafgaand aan verlof, welke vorm van instemming vereist is en hoe deze instemming verkregen moet worden.	Medewerkers vragen volgens de afgesproken procedure de instemming van de gedragswetenschapper voorafgaand aan het verlof. De gedragswetenschapper weegt iedere verlofaanvraag af en motiveert zijn beslissing.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De uitvoering van de verlopen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd op individueel niveau en op instellingsniveau. Zo nodig volgt bijstelling.

	niet informatief is.			
Criterion: De instelling gaat verantwoord om met de klachtregeling en de vertrouwenspersoon				
Toegang tot klachtregeling	Het beleid beschrijft niet dat en hoe jongeren rechtstreeks toegang hebben tot de klachtencommissie en de onafhankelijke vertrouwenspersoon en hoe de instelling de jongeren hierover informeert, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat en hoe jongeren rechtstreeks toegang hebben tot de klachtencommissie en de onafhankelijke vertrouwenspersoon en hoe de instelling de jongeren hierover informeert.	Medewerkers weten dat en hoe jongeren rechtstreeks toegang hebben tot de klachtencommissie en de onafhankelijke vertrouwenspersoon, informeren de jongeren hierover zo nodig en stellen hen hiertoe in staat.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. Er is klachtregistratie, die periodiek wordt geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Toegang tot vertrouwenspersoon	Het beleid beschrijft niet dat en hoe jongeren rechtstreeks toegang hebben tot de klachtencommissie en de onafhankelijke vertrouwenspersoon en hoe de instelling de jongeren hierover informeert, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat en hoe jongeren rechtstreeks toegang hebben tot de klachtencommissie en de onafhankelijke vertrouwenspersoon en hoe de instelling de jongeren hierover informeert.	Medewerkers weten dat en hoe jongeren rechtstreeks toegang hebben tot de klachtencommissie en de onafhankelijke vertrouwenspersoon, informeren de jongeren hierover zo nodig en stellen hen hiertoe in staat.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. Er is klachtregistratie, die periodiek wordt geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Beroepsmogelijkheid	Het beleid beschrijft niet dat jongeren in beroep kunnen gaan bij de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming bij beslissingen mbt maatregelen en verlop, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat en hoe jongeren in beroep kunnen gaan bij de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming bij beslissingen mbt maatregelen en verlop.	Medewerkers weten dat en hoe jongeren in beroep kunnen gaan bij de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming bij beslissingen mbt maatregelen en verlop, informeren de jongeren hierover en stellen hen hiertoe in staat.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. Er is klachtregistratie, die periodiek wordt geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Thema Toezicht op de jongeren				
Criterion: De instelling gaat verantwoord om met het toezicht op de jongeren				
Begeleiding en toezicht: inhoud en wanneer	Het beleid beschrijft niet wat begeleiding en toezicht op de jongeren inhoudt en wanneer er begeleiding en toezicht is, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat wat begeleiding en toezicht op de jongeren inhoudt en wanneer er begeleiding en toezicht is.	Medewerkers weten wat begeleiding en toezicht inhoudt en wanneer er begeleiding en toezicht is en handelen daarnaar.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel.
Begeleiding en toezicht: taxeren risico's	Het beleid beschrijft niet dat, wanneer en op welke manier	In het beleid staat dat, wanneer en op welke manier	De medewerkers weten wanneer en op welke manier zij risico's moeten	Begeleiding en toezicht worden periodiek geëvalueerd. Zo nodig

	de risico's worden getaxeerd en welke consequenties daaraan verbonden moeten worden, dan wel de inhoud van de methode is onvoldoende dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	de risico's worden getaxeerd en welke consequenties daaraan verbonden moeten worden. Er is een taxatie instrument.	taxeren. Zij taxeren de risico's met behulp van het taxatie instrument. De instelling neemt maatregelen wanneer dit op grond van de taxatie nodig is.	volgt bijstelling.
Thema Handelwijze bij incidenten				
Criterium: De instelling gaat verantwoord om met incidenten				
Incidenten: optreden	Het beleid beschrijft niet hoe er moet worden gehandeld bij incidenten dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat hoe er moet worden gehandeld bij incidenten	Medewerkers weten hoe zij moeten handelen bij incidenten en handelen daarnaar.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel.
Incidenten: melden en registreren	Het beleid beschrijft niet dat incidenten moeten worden gemeld en geregistreerd, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat incidenten moeten worden gemeld en geregistreerd.	Medewerkers weten dat zij incidenten moeten melden en registreren en doen dat ook.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel.
Incidenten: voorkómen	Het beleid beschrijft niet hoe de instelling werkt aan het voorkómen van incidenten, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat hoe de instelling werkt aan het voorkómen van incidenten.	Medewerkers weten hoe zij moeten werken aan het voorkómen van incidenten en handelen daarnaar.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De incidenten worden op incidentniveau en periodiek op instellingsniveau geëvalueerd waarna zo nodig wordt bijgesteld.
Incidenten: nazorg	Het beleid beschrijft niet dat en welke nazorg bij incidenten gegeven moet worden, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat en welke nazorg bij incidenten gegeven moet worden.	Medewerkers weten dat en welke nazorg zij bij incidenten moeten geven en handelen daarnaar.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De nazorg wordt op incidentniveau en periodiek op instellingsniveau geëvalueerd waarna zo nodig wordt bijgesteld.

Bijlage 2 – Maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten

A. vrijheidsbeperkende maatregelen

Artikel 29o Wet op de jeugdzorg (Wjz) bepaalt dat het hulpverleningsplan ten aanzien van een jeugdige maatregelen kan bevatten op grond waarvan hij tegen zijn wil binnen een accommodatie in zijn vrijheden kan worden beperkt. Indien het plan zodanige maatregelen bevat, omschrijft het tevens de gevallen waarin en de termijn gedurende welke de maatregelen kunnen worden toegepast. Het gaat om de volgende maatregelen:

- a. het verbod zich op in het hulpverleningsplan aangegeven plaatsen te bevinden en zonodig de tijdstippen waarop dat verbod geldt;
- b. tijdelijke plaatsing in afzondering;
- c. tijdelijke overplaatsing binnen de accommodatie of naar een andere accommodatie voor gesloten jeugdzorg;
- d. het vastpakken en vasthouden.

De vrijheidsbeperkende maatregelen die in het hulpverleningsplan zijn opgenomen, kunnen worden toegepast voor zover dit nodig is om te voorkomen dat de jeugdige zich onttrekt aan de noodzakelijke jeugdzorg of voor zover dit nodig is voor de veiligheid van de jeugdige of anderen. Bovendien mogen de maatregelen onder b en c genoemd, worden toegepast voor zover dit nodig is voor de handhaving van de huisregels.

B. dwangmaatregelen

Artikel 29p Wjz bepaalt:

- a. dat het hulpverleningsplan hulpverleningsprogramma's kan bevatten waaraan de jeugdige moet meewerken;
- b. dat het hulpverleningsplan geneeskundige behandelmethoden (waaronder het toedienen van medicijnen) kan bevatten, die de jeugdige moet gedogen.

De hulpverleningsprogramma's en de geneeskundige behandelmethoden die in het hulpverleningsplan zijn opgenomen kunnen tegen de wil van een jeugdige worden toegepast voor zover dit nodig is om het met het verblijf beoogde doel te bereiken of – in het geval van de geneeskundige behandelmethode – voor zover dit nodig is voor de veiligheid van de jeugdige of anderen.

C. communicatiebeperkende maatregelen

Artikel 29q bepaalt dat het hulpverleningsplan ten aanzien van een jeugdige, onverminderd de huisregels, kan bevatten:

- a. beperking van het brief- en telefoonverkeer of gebruik van andere communicatiemiddelen;
- b. beperking van bezoek (waaronder de bepaling dat bezoek slechts onder toezicht kan plaatsvinden).

Deze beperkingen kunnen (kort gezegd) worden toegepast voor zover dit nodig is om te voorkomen dat het met het verblijf beoogde doel wordt tegengewerkt.

D. controlemaatregelen

Artikel 29r bepaalt dat een hulpverleningsplan ten aanzien van een jeugdige controlemaatregelen kan bevatten. Het gaat om de volgende maatregelen:

- a. onderzoek aan lichaam of kleding;
- b. onderzoek van urine op aanwezigheid van gedragsbeïnvloedende middelen;
- c. onderzoek van de kamer van de jeugdige op de aanwezigheid van voorwerpen die hij niet in zijn bezit mag hebben;
- d. onderzoek van poststukken afkomstig van of bestemd voor de jeugdige op de aanwezigheid van voorwerpen, doch slechts in aanwezigheid van de jeugdige.

De controlemaatregelen die in het hulpverleningsplan zijn opgenomen kunnen tegen de wil van de jeugdige of zijn ouder(s) worden toegepast voor zover dit nodig is om te controleren of hetgeen in het hulpverleningsplan is opgenomen, wordt nagekomen.

Bovendien kunnen alle controlemaatregelen worden toegepast voor zover dit nodig is voor de handhaving van de huisregels of voor zover dit nodig is om te voorkomen dat de jeugdzorg aan andere jeugdigen wordt tegengewerkt.

E. tijdelijke noodsituatie

Met artikel 29t voorziet de wet tevens in een regeling die het toepassen van alle hiervoor genoemde maatregelen mogelijk maakt als dit nodig is om tijdelijke noodsituaties te overbruggen. Volgens de Memorie van Toelichting is hiervan slechts sprake als zich incidenten voordoen die niet in het hulpverleningsplan zijn voorzien of als een jeugdige net is geplaatst en er nog geen hulpverleningsplan is vastgesteld. Volgens artikel 29t kan in zo'n geval een maatregel ten hoogste zeven opeenvolgende dagen worden toegepast.

Bijlage 3 – Uitvoering van het inspectieonderzoek

Voorafgaand aan het onderzoek heeft de inspectie aan de instelling verzocht om de relevante beleidsdocumenten aan de inspectie op te sturen. De inspectie heeft deze beleidsdocumenten van de instelling voorafgaand aan het bezoek aan de instelling geanalyseerd.

Ook heeft de inspectie vooraf de vertrouwenspersoon van de instelling geïnterviewd. Deze informatie heeft de inspectie gebruikt om de interviews met de jongeren en de medewerkers voor te bereiden.

Tot slot heeft de inspectie de meldingen van calamiteiten die zij van de instelling heeft ontvangen voorafgaand aan het bezoek aan de instelling geanalyseerd.

Het toezicht bij De Sprint vond plaats tijdens twee dagen.

Op de eerste dag heeft de inspectie een analyse gemaakt van:

- incidentenverslagen;
- cliëntdossiers (10).

De inspectie heeft vanuit de analyse van incidentenverslagen een selectie gemaakt welke dossiers zij wilde analyseren. Zo zijn ook dossiers geanalyseerd waarin sprake was van de toepassing van maatregelen die de vrijheid van jongeren aantasten. Dit betreft casussen waarin de nieuwe bevoegdheden, die ingevoerd werden bij de wetswijziging 'gesloten jeugdzorg', zijn toegepast (zie hiervoor bijlage 2).

De inspectie heeft op basis hiervan geselecteerd met welke jongeren zij wilde spreken op de tweede dag.

Op de tweede dag heeft de inspectie interviews gehouden met:

- 9 individuele jongeren;
- 1 groep groepsleiders;
- 1 groep gedragswetenschappers;
- 1 leidinggevende.

De volgorde in het onderzoek was zo gekozen dat de inspecteurs de informatie en eventuele signalen van de vertrouwenspersoon, vanuit de incidentenregistratie en de dossiers, en vanuit de interviews met de jongeren en de groepsleiders aan de orde kon stellen in de interviews met de gedragswetenschappers en de leidinggevende. Zo konden de inspecteurs de informatie en signalen van vertrouwenspersoon, jongeren en groepsleiders en die uit de incidentenregistratie en de dossiers checken.

De inspectie heeft na het bezoek aan de instelling een rapportage van haar onderzoek gemaakt. In dit rapport spreekt de inspectie op basis van de bevindingen in de instelling haar oordeel uit en geeft zij een korte beschouwing. De inspectie vraagt de instelling of het concept rapport feitelijke onjuistheden bevat. Na verwerking van de reactie van de instelling stelt de inspectie de rapportage vast.

Als de inspectie het rapport heeft vastgesteld, biedt zij dit aan de minister voor Jeugd en Gezin, de opdrachtgever van het onderzoek, en aan de instelling zelf aan. De provincie waarin de instelling ligt, krijgt een rapport ter kennisname.

De inspectie plaatst het vastgestelde rapport op de internetsite van de Inspectie jeugdzorg.